

הלכות שבכל יום

במה תורנית לשאלות מעשיות

בס"ד | ראש חודש סיון ה'תשע"ו | גליון 1

דבר הכותבים

מדי יום ביומו, אנו נתקלים בשאלות הלכתיות, חלקם מצריכות עיון, אך רובם שאלות פשוטות שפתרונם בידיעת ההלכה בכלל ולימוד המשנה ברורה בפרט.

בגיליון זה, באנו במטרה קדושה להעלות את המודעות לשימת לב לשאלות הלכתיות שמתעוררות, ובכך אגב לעורר גם על 'מצוות שאדם דש בעקביו'. נשמח מאד לשתף את קהל הקוראים ביצירת העלונים הבאים בעז"ה, ע"י מתן תשובות, הארות והערות. כמו"כ נשמח להציב בראש העלונים הבאים את השאלות שישלחו ע"י הקוראים.

לפס: 072-3387705

או לדוא"ל: alacot2016@gmail.com

נדגיש שוב, שהעלון נכתב ע"י אברכים שאינם פוסקי הלכה, אלא באים לעורר בלבד, וע"כ אין לסמוך הלכתית על הדברים המובאים בעלון זה – אלא על כל אחד לברר ההלכה למעשה אצל רבותיו!

כמובן ואצ"ל, שאין לקרוא בשעות התפילה וקריאת התורה או ע"ח סדרי הלימוד הקבועים!

נעלי קרוקס זרוקים בכביש 6...

שאלה:

השבוע נסעתי בכביש 6, היה זה בשעות אחה"צ המאוחרות לקראת ערב, לפתע נגלה לעיני מחזה מוזר: עשרות ואולי מאות זוגות של נעלי קרוקס בצבעים ובגדלים שונים, זרוקים בצידי הדרכים... לאחר עוד כמה עשרות מטרים התברר העניין, רכב מסחרי חנה בצד, ונראה שתא המטען נפתח באמצע הדרך, ורוב תכולתו נשפכה בצידי הכביש. נהג הרכב, אדם מבוגר, עמד לצד הרכב וניסה לבדו לאסוף את הנעליים הזרוקות, ולסדרם בצורה מסודרת בתא המטען. משימה קשה עבור אדם צעיר, ובוודאי קשה מאד לאדם מבוגר. היה גם צורך לפרק את תכולת הרכב ולסדרה מחדש, באופן שלא תכביד על דלת התא.

מצד אחד הצטערתי בצערו של נהג הרכב, אך מצד שני שמחתי מאד שנפלה לידי מצווה דאורייתא נדירה של 'פריקה וטעינה', אמנם לא מדובר בחמור אלא ברכב, אבל המצווה הנדירה, עומדת וקיימת – "עזוב תעזוב עמו!" האסתי בכוונה לעצור בסמוך ולסייע בעדו לפרוק ולטעון מחדש את הרכב, אך רגע לפני שעצרתי הבחנתי שהנהג הינו ישמאעלק...

וכאן נסתפקתי: ברור שעיקר מצוות פריקה וטעינה היא באחיק היהודי, אך אולי יש גם מצוות פריקה וטעינה גם בגוי?

תשובה:

כתב בשו"ע סי' ער"ב ס"ט: "אבל בהמת גוי ומשאו אינו חייב להיטפל בו אלא משום איבה". (וברמ"א כתב שמחוייב מצד איסור צער בעלי חיים). העולה מדברי השו"ע שאינך מחוייב ואין מצווה של פריקה וטעינה לסייע לישמעאלי זה. אמנם אם עלול הישמעאלי להבחין שהתחלת לעצור בכדי לעזור לו ושוב אינך רוצה מחמת היותו נכרי – משום איבה אתה מחוייב לעזור לו.

בקצרה

שאלה מעניינת:

שאלה:

לצורך בריאותי אני נוהג מידי יום לשנות כוס מיץ תפוזים סחוט* (סחוט היטב ללא חתיכות הפרי). האם כשאני אוכל את התפוז עצמו לראשונה, צריך לברך שהחיינו?

שאלה:

בשבת האחרונה ערכנו בשעטו"מ שבע ברכות לבתנו תחי', המלצר הוציא מהמקרר בקבוקי שתיה קרים בכדי להניחם על השולחנות, אך דא עקא שבמקום בו הניח בינתיים את בקבוקי השתיה הקרים – היו גם בקבוקים שאינם קרים, וכעת כולם התערבו זה בזה. האם מותר לברור את הבקבוקים הקרים מהבקבוקים שאינם קרים?

אנחנו גרים בריכוז חרדי, ומעשה שהיה כך היה: שבת בבוקר, דפיקות בדלת, בפתח עומד השכן היקר ומבקש ללוות מאתנו חבילת מגבונים לחים. שכן זה עדיין לא זכה להשכיל שאי השימוש במגבונים בשבת אינו חומרא בעלמא, אלא חשש איסור דאורייתא. (אמנם בעבר שוחחתי עמו והסברתי לו את העניין (כפי שמובא בסוף ספר 'ארחות שבת' ח"א שאף מי שהתיר בעבר – חזר בו, וגדולי האחרונים אוסרים מדין סוחט בשבת), אך הוא התעקש שמותר...)

נעניתי לשכני היקר שאמנם יש לי בבית מגבונים לחים אך היות והם אסורים בשימוש זה מוקצה ולכן איני יכול להביא לו... השכן הציע שרק אראה לו המגירה ששם נמצאים המגבונים והוא יקחם לבד.

האם היה מותר לי להראות לשכן היכן נמצאים המגבונים, או שאסור להראות לאדם דבר שעלול לעשות בו איסור?

מעניין לעניין באותו עניין:

אני תושב העיר העתיקה בירושלים, והנה ניגש אלי יהודי שחזותו מעידה שאינו מדקדק בתורה ומצוות, וביקשני שאכוון אותו כיצד להגיע לאזור הר הבית, יען הוא רוצה לעלות לשם, רח"ל.... האם מותר להראות לו הדרך לשם?

מעשה שהיה..

שהנהג לא יקבל מכה בראש...

הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל נסע לאירוע מסוים. הנהג, שהיה אחד מתלמידיו התרגש מאד מהזכות לקחת את הגאון הגדול ברכבו, ושאל את רבו שאלה: **האם כשהרב נכנס לרכב – הנהג מחוייב לקום לכבודו?** חייך רבי יעקב ואמר: אין צורך לקום היות וזה סכנה, כיון שאם הנהג יתרומם הוא עלול לספוג מכה מתקרת הרכב....

שאלה:

במודעה שעל עמוד החשמל ליד המכולת נכתב כך: "אופניים חדשות עדיין עם הניילון המקורי, נמכרות בכחצי מחיר, המחיר הזול הוא עקב שימוש פעם אחת בלבד! רק 180 ש"ח". קפצתי על המציאה והתקשרתי למפרסם המודעה, התברר שהוא גר לא רחוק ממני, מדובר באדם אמיד. בנו נסע באופניים רק פעם אחת והחליט שאינו מרוצה מהצבע הירוק של האופניים... ולכן הוא מוכר. ואז הוא הוסיף משפט אחד שעורר בי ספקות לגבי הרכישה: הבן שלי נסע באופניים רק פעם אחת - זה היה בשבת האחרונה (רח"ל)...

נשאלת השאלה: האם מותר לרכוש אופניים כשהמחיר מוזל כתוצאה מחילול שבת?

שאלה:

מצינו בחז"ל במספר מקומות גודל מעלת משמח חתן וכלה. פעמים רבות קורה שמגעים לחתונה, והנה במעגל הרוקדים אני מזהה חבר שזמן רב לא ראיתיו!

האם מותר לגשת ולקרוא לו בכדי לשוחח איתו, או שהיות והריקוד הוא מצוות שמחת חתן וכלה - אין להפסיקו באמצע המצווה?

המשפחה הסבה בנחת לסעודת ליל יו"ט, תוך שכולם משבחים את מטעמיה של עקרת הבית. מוישי שיבב במיוחד את הסלט שאמא הכינה, ושאל מהי הנוסחה הסודית... אמא התחייכה: יש לי מתכון סודי... אני פשוט מוסיפה כמות גדולה של חומץ למלפפונים ולבצל, ואז הם נכבשים... ארה"ל'ה מזג לצלחתו כמות נכבדת של סלט, ופתאום שמו לב כולם, שהסלט נגמר.

רגע, אנחנו רוצים סלט כזה גם למחר, אמרו כולם. לא נורא, אמרה אמא, אולי אפשר להכין כמות נוספת בחג, אבל צריכים לשאול את אבא אם מותר....

צדדי השאלה:

כתב הרמב"ם פכ"ב מהל' שבת הלכה י' ומותר למלוח ביצה אבל צנון וכיוצא בו אסור מפני שנראה ככובש כבשים בשבת והכובש אסור מפני שהוא כמבשל. וכ"כ בשו"ע או"ח שכ"א סעיף ג' אסור למלח חתיכות צנון ד' או ה' ביחד, מפני שנראה ככובש כבשים, והכובש אסור מפני שהוא כמבשל.

ולפי זה בנידון דידן שהוא כובש כבשים ממש ביו"ט לכאן מותר כמו שבישול מותר משום שזה צורך אוכל נפש, רק יש מקום לדון לאסור משום שזה דבר שמשתבח ואינו צריך להעשות ביומו.

אבל ברש"י שבת קח: כתב אין מולחין צנון וביצה. ג' וד' חתיכות יחד שהמלח מעבדן ונעשין קשין והוי תיקון, ולכאן ר"ל דיש איסור בפני עצמו של עיבוד באוכלין.

אמנם צ"ב דאיתא בשבת ע: אמר רבה בר רב הונא האי מאן דמלח בישרא חייב משום מעבד רבא אמר אין עיבוד באוכלין אמר רב אשי ואפילו רבה בר רב הונא לא אמר אלא דקא בעי ליה לאורחא אבל לביתא לא משוי איניש מיכליה עץ.

ובתוס' שם ד"ה אין עיבוד באוכלין כ' וז"ל: אין להתיר מכאן מליחת אוכלין דאסור מדרבנן מליחה בפרק שמונה שרצים ואפילו ב"ט אסור וכו'.

וא"כ יש לדון בכובש כבשים ממש אם הוא משום מעבד, ומ"מ אם זה משום מעבד לכאן אסור גם ביו"ט משום שזה לא מהמלאכות המותרות ביו"ט.

אמנם פשיטא דמותר למלוח בשר ועופות ביו"ט להכשירן לאכילה, אבל אין בזה משום מעבד דאינו אלא להוציא הדם.

והשאלה נשאלת, מה הדין?

מעשה שהיה...

תכלסי, עם מי הצדק?

היא לא תשים לב שגדלת

זקן!

את הסיפור הבא שמענו מפיו של אחד מגאוני וצדיקי דורנו שליט"א: בבחרותו רצה לגדל זקן, אך אמו התנגדה בתוקף ואמרה שרק כשיהיה לו ילדים תסכים לכך, אך בינתיים הוא צעיר מדי בשביל שיהיה לו זקן... נכנס הבחור למרן החזו"א ושאל האם הוא מחוייב כאן במצוות כיבוד אב ולכך יגלח את זקנו (בסם כמובן)?

ענה לו החזו"א: "אל תדאג היא לא תשים לב לזה". הבחור יצא ממרן החזו"א באמונת חכמים שאכן כך יהיה. ואכן הבחור חזר לביתו לאחר מספר חודשים כשזקן מעטר את פניו, ואמו לא שמה לב... כך עברו מספר שנים, הוא התחתן וזכה להרביץ תורה. והנה בברית לבנו השני, נגשה אליו אמו ואמרה: תתחדש על הזקן... מתי התחלת לגדל?...

שאלה:

שיחת הטלפון תפסה אותי באמצע קניה בסופר הענק, תוך כדי שאני מוביל עגלת מוצרים ביד אחת וביד השנייה 'מרוקן' מדפים לתוך עגלתי, נאלצתי לדחות את השיחה, והחזרתי את הפלאפון למקומו.

רק כשהגעתי לביתי הבנתי שכנראה הפלאפון לא הוחזר למקומו, אלא נתחב מבלי משים על אחד המדפים, מדף אחד מתוך אלפי מדפים. ברגע האחרון, לפני שהשומר סגר את הדלתות הצלחתי להשתחל לסופר ולסקור במהירות מדף אחר מדף... למחרת המשכתי עם בניי ביתי את מלאכת החיפוש, אך הפלאפון האבוד איננו!

לפתע עלה בליבי רעיון נהדר: הרי הסופר מוקף מכל כיוון במצלמות 24 שעות, אגש למנהל המקום ואבקש לצפות במצלמה בשעות הערב, וכך אוכל לראות בדיוק היכן המכשיר האבוד! ממחשבה למעשה, נגשתי למנהל, אך הלה סירב וטען שאין בידו הסמכות לכך.

לאחר מאמצים לא קלים השגתי את בעלי המקום וביקשתי בתחנונים לראות את היסטוריית יום האתמול במצלמות האבטחה. להפתעתי הוא הסכים מיד, אך לאחר רגע הוסיף שעל הפעולה הזו אדרש לשלם לו 500 ₪ תבין ותקלין (כולל מע"מ...). התרעמתי בפניו, והסברתי לו את חשיבותה של מצות השבת אבידה, אך הוא טען: הלא תדע שמערך המצלמות עלה לי הון רב, ואין סיבה שאתן לך ליהנות מהמצלמות חינם אין כסף... שבתי וטענתי כנגדו, הרי בכל מקרה המצלמות צילמו, והרי זו מידת סדום של 'זה נהנה וזה חסר'!

עם מי הצדק?

נשמח לקבל תשובות הערות והארות, וכמו"כ שאלות הלכתיות מעשיות, שייתפרסמו בגיליון הבא בעז"ה

הוצאת העלון כרוכה בהוצאות רבות, כל תרומה תתקבל בברכה!

ניתן לפנות לפקס: 072-3387705 או לדוא"ל: alacot2016@gmail.com